

עיצובו הספרותי של סיפור יתרו ומשמעותו – דף מקורות

1. רמב"ן שמות פרק יח פסוק א:

כבר – נחלקו רבותינו (מכילתא כאן), (ובחים כתו א) בפרשה הזאת. יש מהם אומרים כי קודם מתן תורה בא יתרו כסדר הפרשיות, ויש מהן שאמרו שאחר מתן תורה בא. זהה ודראי יסתיע מן הכתוב (פסוק ה) שאמר ויבא יתרו חתן משה ובנוו ואשתו אל משה אל המדבר אשר הוא חונה שם הדר האלילים. הנה אמר שבא אליו בחנותו לפני הר סיני שנחנה שם שנה אחת, וזה טעם אשר הוא חונה שם. ועוד, שאמר והודיעתי את חוקי האלילים ואת תורתוי (פסוק טז), שהם הנתונים לו בהר סיני. ועוד, כי כאן (פסוק כז) אמר וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארציו, והוא זה בשנה השנייה בנסען מהר סיני, כמו שאמר בפרשת בהעלותך (במדבר י, כט) ויאמר משה לחובב בן רעואל המדריני חותן משה נסעים אנחנו, ושם כחובב ויאמר אליו לא אלך כי אם אל ארצי ועל מולדתי אלך, והוא ההליכה הכתובת בכאן וילך לו אל ארציו; ועוד הביאו ראייה ממה שאמר הכתוב (דברים א ז) ה' אלהינו דבר אלינו בחורב לאמר رب לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם, ושם (בפסוק ט) נאמר ואומר אליכם בעת ההיא לאמר לא אוכל לבדי שאתotros, ואכח את ראש שבטיכם אנשים חכמים וגוי (שם טז), וזה עצת יתרו, ושם (בפסוק יט) כתוב ונסע מחורב, כי נסעו מיד. ואם כן נצטרך טעם למה מקדים הפרשה הזאת לכותבה בכאן...).

ועם כל זה אני שואל, על הדעת הו כשאמיר הכתוב וישמע יתרו כל אשר עשה ה' למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, ולמה לא אמר ששמע מה שעשה למשה ולישראל במתן התורה שהוא מהנפלאות הגדולות שנעשו להם...).

וכשאמיר ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפראעה ולמצרים על אוותות ישראל את כל התלאה אשר מצאTEM בדרכן (פסוק ח), ואמר יתרו מזה עתה ידעת כי גדול ה' (פסוק יא), למה לא ספר לו מעמד הר סיני, וממנו יודע כי השם אמת ותורתו אמת ואין עוד מלבדו...).

והקרוב אליו לתפוש סדר התורה שבא קודם מתן תורה בהיותם ברפידים, כמו שאמרו במכילתא (כאן) רבבי יהושע אומר מלחמת עמלק שמע ובא, שהיה כתובה בעדו, ונסע עמהם מרפידים אל הר סיני והכתוב (פסוק ה) שאמר אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלילים, עניינו כי היה הר סיני בדרכן מדין קרוב ממש, שהרי משה הילך שם לרעות צאן מדין (לעיל ג א), ובאהרן אמר ויגשוו בהר האלילים (שם ד כז). והנה יתרו יצא עם בתו והבנות ממדין ובאו אל הר סיני, ומשה היה ברפידים שהוא מקום אחד במדבר סין, שהכתוב אמר (לעיל טז א) ויסעו מאלים ויבאוו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אלים ובין סיני, לומר כי מדבר סין מגיע עד הר סיני...).

וכן נראה לי שאמר כאן (בפסוק כז) וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארציו, שהיה זה בשנה הראשונה, והילך לו אל ארץ וחויד אליו. ויתכן שהילך שם לגייר את משפטו וחזר למשה ועובדו בהר סיני כי קרוב הוא למדין, כמו שהזוכרתי, שהרי בנסוע המחנה באיר בשנה שנייה כאשר למשה נסעים אנחנו לכבה אתנו (במדבר י, כט), וענה אותו לא אלך כי אם אל ארצי ועל מולדתי אלך (שם ל), התחנן לו משה מאד ואמר לו אל נא תעוזב אותנו וגוי והיית לנו לעינים, והוא כי תליך עמו והיה הטוב ההוא אשר ייטב ה' עמו וחתבנו לך (שם לא לב), ולא השיב אותו דבר, ונראה שקבל דבריו ועשה ברצונו ולא עזבם...).

2.aben עזרא שמות (הפיירוש הארוך) פרק יח פסוק א

בעבור שהביר למעלה הרעה שעשה עמלק לישראל, הזכיר בנגדו הטובה שעשה יתרו לישראל. וב טוב ויחד יתרו על כל הטובה (שמות יח ט), ונתן להם עזה טובה ונכונה למשה ולישראל, ומשה אמר לו, והייתה לנו לעינים (במדבר י, לא), והטעם שהAIR עיניהם. ושאלול אמר, אתה עשית חסד עם כל בני ישראל (ש"א טו). ובבעור שבתוב למעלה מלחמה לה' בעמלק (שמות יז, טז), שישראל חייבם להלחם בו, כאשר יניח השם להם, הזכיר דבר יתרו, כי הם היו עם גוי עמלק, שיוכרו ישראל חסד אביהם, ולא יגעו בזורעו.

המפגש בין יתרו לעם"י (שמות י')

- (ח) ויבא יתרו חתן משה
 (ט) וישתחוו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום
 (כ) ויבחר משה אנשי חיל מבל ישראל ויתנו אותם
ראשים על העם
 (ג) וניה מפרטת
 (יד) מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצט עלייך
 (יח)... כל תбел גם אתה גם העם זהה אשר עפק כי
בבר מפק תדבר
לא תוכל עשו לברך:
 (יג) ויעמוד העם על משה מון הפקך עד הארץ:
 (כג) אם את תדבר זהה תעשה וצדוק אלהים ויכלلت
עמדו גם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום:

3. המפגש בין מלך לעם"י (שמות י')

- (ח) ויבא מלך
וילחם עם ישראל ברכידם:
 (ט) ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשי וצא להלחים
בעמלק
מחר אנכי
נצח על ראש הגבעה
 (יב) וידי משה בברדים ויקחו אבן ונישמו תחתיו וישב
עליך ואחריך וחור תמכנו בידיו משה אחד ומזה
ויהי רמיונה עד בא השם:
 (טו) ויאמר כי ירד על בס יה
מלחמה לה בעמלק מדר דך:

4. תנומה בלק כ

והנה איש מבני ישראל בא [ויקרב אל-אחיו את-המדינה], מה ראה לעשות כז? ... אמרה לו אני נשעת אלא למשה או לאלוור שאני בת מלך, אמר לה אף אני גדול כמותו ולעניהם אני מביאן, תפשה בבלורייה והביאה אצל משה "אל" בן עמרם זו מורתת או אסורה ואם תאמר שהיאASA סורה זו מדינית אותה שתתחתייך מדינית מי התירה לך, נתעלמה ממנו הלבה געו כלם בלבכיה והה"ד והמה בוכי פתח אהל מועה, ולמה בוכים שנטרפו ידיהם באותה שעה.

5. שמות פרק י'

ויהק יתרו על כל הטובה אשר עשה כי לישראל אשר הצלו מיר מצרים: (ו) ויאמר יתרו ברוך ה' אשר
הazel אתכם מיר מצרים ומיר פרעה אשר הצל את העם מתחת יד מצרים: (יא) עתה ידעת כי גדול ה'
מלך האלים כי בראך אשר זדו עלייהם: (יב) ויהק יתרו חתן משה עליה אבחים לאללים ויבא אחרון וכל ה'
זקנין ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפניו האלים:

6. בראשית פרק י'

(יח) ומלפי צדק מלך שלם הוציא לחם נין והוא כהן לאל עליון: (יט) ויברכו ויאמר ברוך אברם לאל
עליו נגה שמים הארץ: (כ) וברוך אל עליון אשר מגן צരיך ביך ויתן לו משער מכל:

7. יהושע פרק ב

(ט) ותאמר אל האנשים ידעת כי נתנו לך לכם את הארץ וכי נפלה אימתכם עליינו וכי נמננו כל ישבי
הארץ מפניכם: (ו) כי שמענו את אשר הוביש הארץ את מי ים סוף מפניכם בצתכם ממצרים ואשר
עשיתם לשני מלכי הארץ אשר עבר הירדן לסיכון ולעוג אשר התרמתם אותן: (יא) ונשמע זים
לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם כי ה' אללים הוא אללים בשמים ממול ועל הארץ מתחת:

8. מלכים ב פרק ה

(טו) וישב אל איש האלים הוא וכל מחנהו זיבא ויעמד לפניו ויאמר הנה נא ידעת כי אין אללים בכל
הארץ כי אם בישראל ועתה קח נא ברכה מאת עבדך: (טו) ויאמר כי ה' אשר עמדתי לפניו אם אקח
ויפצר בו לקחת ויממן: (ו) ויאמר געמן ולא יתנו נא לעבדך משא צמד פרדים ארמה כי לוא יעשה עוד
עבדך עליה זיבח לאלים אחרים כי אם לה:

9. רות פרק א

(טו) ותאמ' רות אל תפצעי בַּי לְזֹבֵךְ לִשׁוֹב מָאָתָרִיךְ כִּי אֶל אֲשֶׁר תַּלְכִּי אֶלְךְ וּבְאַשֶּׁר תַּלְנִי אֶלְךְ עַמְּךָ וְאֶלְחִיךְ אֶלְחִיךְ: (יז) בָּאַשֶּׁר תָּמוֹתִי אַمּוֹת וְשָׁם אֶקְבֵּר כִּה יַעֲשֶׂה הָיָה לִי וְכֵה יִסְרַף בַּי הַפּוֹתַת יִפְרִיד בַּי וּבַיְנָה:

בין יתרו למדין, מצרים מואב ועמון

ההכרה בה'	של עם ישראל ותוציאות ההכרה	היחס לזרים	הזהונה למפגש מטרותיו ותוציאותיו	תגובה רגשית הנלוית למפגש	מאפייני המפגש באهل	הזהונה להצטרפות	עצה להנאה					
שםות יה' י"א עתה יְדֻעַתִּי בַּי גָּדוֹל הַי מִפְּלַאֲתָהִים בַּי בְּדַבֵּר אֲשֶׁר זָנוּ עֲלֵיכֶם:	שםות ה b וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה מִי הֵי אֲשֶׁר אָשְׁמָע בְּכָלָו לְשִׁלְחוֹ אֲתָּה יִשְׁرָאֵל לְאַזְרָעַת הָי וְגַם אַתָּה יִשְׁרָאֵל לֹא אָשְׁלַת:	במדבר פרק בב ב – 1 (ב) וַיֹּאמֶר בְּלַק בֶּן צָפֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׁרָאֵל לְאָמְרוּ... וְעַתָּה לְבָה נָא אָרָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה בַּי עַזּוּם הוּא מִפְּנֵי אֹוְלִי אָוְלֵל נֶפֶחֶת וְאָגְרְשָׁנוּ מִן הָאָרֶץ בַּי יְדֻעַתִּי אֲתָּה אֲשֶׁר תִּבְרֹךְ מִבְּדָךְ וְאֲשֶׁר תָּאֹרְיוּאָרָה:	דברים כג ד – ה לֹא יָבָא עַמְּנָוי וּמוֹאָבִי בְּקָהָל הֵי גַם דָוִר עַשְׂרִי לֹא יָבָא לְהַם בְּקָהָל הֵי עַד עַזְלָם: עַל דָבָר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלַחַם וּבְמִים בְּקָרְךְ בְּצַאתְכֶם מִמִּצְרָיִם	בבלי סנהדרין קג ע"ב – קד ע"א אמר רבי יוחנן משות רבי יוסי בן קסמא: גודלה לגימה, שהר Hitchika שת מושפחות מישראל, שנאמר על דבר אשר לא קדמו אתם בלחם ובמים. ורבי יוחנן דידיה אמר: מרחקת את הקרובים, מקרבת את הרחוקים, ומעלמת عينים מן הרשעים, ומשרה שכינה על נביאי הבعل, ושגנתו עלולה זדון. מרחקת את הקרובים – מעמן ומואב, ומקרבת את הרחוקים – מיתרנו.	במדבר כה א וַיֹּאמֶר לְעַם לִזְבֹּחַ אֱלֹהִיכֶם וַיָּאֶלְעַם הָעָם וַיִּשְׁתַּחַוו לְאֱלֹהִיכֶם:	במדבר כה ב – ה וַיֹּאמֶר פְּרֻעָה כִּי הָי אֲשֶׁר וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֵיטִי וְאֵיזֶל מָה זֶה עֲזַבְתָּן אֶת הָאֵישׁ קָרְאָנו לֹו וַיָּאֶלְעַל לְחַם:	שםות יה' יט וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֵיטִי וְאֵיזֶל מָה זֶה עֲזַבְתָּן אֶת הָאֵישׁ קָרְאָנו לֹו וַיָּאֶלְעַל לְחַם:	במדבר כה ט – י וַיֹּאמֶר יְהוָה תְּחַתְּנָה לְקֹרְאָת חַתָּנוֹ וַיִּשְׁתַּחַוו וַיִּשְׁקַׁל לוֹ וַיִּשְׁאַל אִישׁ לְרֹעָתוֹ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹא הַאֲהָלָה:	במדבר כה ט – י וַיֹּאמֶר יְהוָה לְאֱלֹהִיכֶם ... וְהַנֶּה אִישׁ מַבְנֵי יִשְׁרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אֲחוֹת הַמִּפְרִיגִית לְעֵינֵי מֶלֶךְ וְלְעֵינֵי כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׁרָאֵל ... וַיָּבֹא אֶחָר אִישׁ יִשְׁרָאֵל אֶל תְּקַבָּה	במדבר כב ט – י וַיֹּאמֶר מִשְׁנָנוּ אֶל הַמְּדִינִי חַתָּנוֹ מֶלֶךְ בְּנֵי יִשְׁרָאֵל אֲנַחֲנוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר הֵי אֶתְנוּ אֶתְנוּ לְכָם לְכָה אֲתָּנוּ וְהַתְּבִנָּה לְךָ בַּי הֵדֶר טֹב עַל יִשְׁרָאֵל: וַיֹּאמֶר אֲלֹהִי לֹא אֶלְךְ בַּי אִם אֶל אֶרְצִי וְאֶל מִולְתָּתִי אֶלְךְ וַיֹּאמֶר אֶל נָא תַּעֲזֹב אֶתְנוּ בַּי עַל בַּנְּיַעַת חַנְתָּנוּ בְּמִרְבֵּר וְהִיא תַּלְנוּ לְעַינֵּים:	במדבר כב ט – י וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי יִשְׁרָאֵל הַמְּדִינִי חַתָּנוֹ מֶלֶךְ נְסָעִים אֲנַחֲנוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר הֵי אֶתְנוּ אֶתְנוּ לְכָם לְכָה אֲתָּנוּ וְהַתְּבִנָּה לְךָ בַּי הֵדֶר טֹב עַל יִשְׁרָאֵל תֹּאמֶר אֲלֹהִי אֲשֶׁר וְלִבְכָה נָא קָבָה לִי אֶת הָעָם הַזֶּה:	במדבר כד יד וְעַתָּה הַנֶּגֶן הַזֶּלֶךְ לְעַמִּי לְכָה אִיעָצֶךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְעַם וַיֹּאמֶר מִלְּעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיּוֹם: במדבר לא ט"ז

<p>שמע בקלי איעזך ויהי אלהים עמך היה אתה לעם מיל האלים והבא את אהה את הדברים אל האלים: והוורתה אתם את החקים ואת הتورת והודעת לך את הדרכך ילבכו בה ואת המעשה אשר יעשה:</p>	<p>מן הנה הי לבני ישראל ברכוב בלעם למסך מעל בה על דבר פעור ותמי המגפה בערתת ה':</p> <p><u>בבל סנהדרין קו ע"א</u></p> <p>הנני חולך לעמי לה כה איעץ אשר יעשה העם זהה לעמך... אמר להם: אלהים של אלו שונא זימה הוא...</p>	<p>תוכנות ההנאהה</p>
<p><u>שמות יח כ"א</u></p> <p>ואתה תחו מבל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמחת עליהם שרי אלףים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת:</p>	<p>במודבר כב י"ח</p> <p>וינו בבלעם ויאמר אל עברי בלק אם יטנו לי בלק מלא ביתו בסוף ווּהָב לא אוכבל לעבר את פ' ה' אלתי לעשות קפנה או גדורלה:</p>	<p>תוכנות ההנאהה</p>
<p><u>שמות פרק ד ב - כ"ז</u></p> <p>ויקח משה את אשתו ואות בניינו וירכבים על החמד ונישב ארץ מצרים ויקח משה את מטה האלים בידיו... נאמר אליך שליח את בניינו ויעבדני ותמאן לשלו ה' הנהAnc'i הרג את בנה בבלך: וכי בקרך במלון וינשׁחו ה' וינבקש המיתו: ותקה צפירה צר ותברת את ערלת בנה ותגע לדגלי ותאמר כי חתן דמים אתה לי: וירף מפעיו או אמרה חתן דמים למולות:</p>	<p>במודבר פרק כב כ"א</p> <p>ויקם בבלעם בבליך ויתבש את אנתנו וילך עם שרי מואב: ויתר אף אלהים כי חולך הוא ויתיצב מל'א ה' במדבר לשטן לו והוא רכב על אנתנו ושני נעריו עמו: ותרא האתנו את מל'א ה' ותלחוץ אל הקיר ותלחוץ את רגלו בבלעם אל הקיר ויסוף להבטחה:</p>	<p>הדרך לשליות</p>
<p><u>שמות יח כ"ה - כ"ז</u></p> <p>ויבחר משה אנשי חיל מבל ישראל ויתנו אתם ראשיים על העם שרי אלףים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת: ופשטו את העם בבל עת את דבר הקשה יביאון אל משה וכל הדבר הקטן ישפטו הם:</p>	<p>במודבר כה ה</p> <p>ויאמר משה אל שפטוי ישראל קראו איש אנשי הנצמדים לבעל פעור:</p>	<p>horאות להנאהה השיפוטית של העם</p>
<p><u>שמות יח א</u></p> <p>וישמע יתרו כהן מדין</p> <p><u>שמות יח ב"ג</u></p> <p>asm את דברך הנה תעשה וצדך אלהים יובלת עמד וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום:</p> <p><u>דברי הימים א ב נ"ה</u></p> <p>ומשפחות ספרים ישבי יעבץ תרעותים שמעתים שוכתים קפה הקיעים הבאים מחפת אבי בית רב:</p> <p><u>בבל סנהדרין קד ע"א</u></p> <p>דאמר רבי יוחנן: בשכר קראן לו ויאכל לחם, זכו בני בניו וישבו בלשכת הגזות, שנאמר "ומשפחות ספרים ישבי יעבץ תרעותים שמעתים שוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רב"</p>	<p>במודבר כה י"א – י"ג</p> <p>פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בכנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי: לבן אמר הנני נתן לו את ברית שלום: וזהיתה לו וילך עזריו ברית ביהנמת שלום מתח אשר קנא לאלהי ויכפר על בני ישראל:</p>	<p>למי הכהונה ולמי השלום?</p>
<p><u>שמות יח :</u></p> <p>וישאלו איש לרעהו לשלו ויבאו האהלה:</p> <p><u>במדבר י, ל"ב</u></p> <p>ויהי בתקף עפננו והיה הטוב ההוא אשר יטיב ה' עפננו והטבנו לה:</p>	<p><u>דברים נג ז</u></p> <p>לא תדרש שלם וטבתם כל ימיך לעולם:</p>	<p> הטוב והשלום</p>